

TEHETSÉGGONDOZÁS KODÁLY SZELLEMÉBEN

A PSALMUS HUMANUS MŰVÉSZETPEDAGÓGIAI EGYESÜLET 2018. FEBRUÁRI TANÁR-TOVÁBBKÉPZÉSÉNEK BESZÁMOLÓIBÓL

**Formanek Annamária (1962) ének-zene-, karvezetés- és németnyelv tanár
(Budapest XIII. ker. Általános Iskola)**

A Psalmus Humanus Művészetpedagógiai Egyesület különös gonddal és szeretettel végzi magas szakmai színvonalú tevékenységét Kodály Zoltán örökségének és útmutatásainak szellemében. Nagy örömmel és izgatott várakozással készültem a K. Udvari Katalin igényességét dicsérő nagyon színes és inspiráló továbbképzési programra.

1984-ben diplomáztam a Budapesti Tanítóképző Főiskola ének-zene szakkollégiumán, és ezzel egy időben nyertem felvételt a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Debreceni Tanárképző Tagozatára. Én azonban,

tekintettel arra, hogy akkorra már szívvel-lélekkel belevetettem magam a fővárosi „kórusmozgalomba”, inkább Budapesten, az akkor induló ELTE Tanárképző Főiskolai Kar Ének-zene, karvezetés szakán fogtam ismét tanulmányokba és szereztem diplomát 1988-ban.

A tanítást az ELTE Dohány utcai Gyakorló Általános Iskolájában kezdtem a zenei tagozaton. Szerencsésnek érzem magam, hogy az alsó tagozat zenei irányításáért felelős *Platthy Sarolta* (ma a Kecskeméti Kodály Intézet tanára) vállalta magára, hogy szakmai segítőm, önkéntes mentorom legyen, aki önzetlen segítőkészségről és nagy szakmai felkészültségről tett tanúbizonyságot. Jelenleg 27. tanévemet töltöm ének-zene és némettanárként egy fővárosi XIII. kerületi általános iskolában, ahol minden évfolyamon tanítok.

A 2009/2010-es tanévben végeztem el az ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Tanszékén az Ének-zene, karvezetés Mesterszakot. Megint csak szerencsésnek éreztem magam, hiszen közel 20 évnyi tanítás után már éppen a megújulásra, az ismeretek felfrissítésére, a korszerű tudás és új technikák elsajátítására, szakmai fejlődést hozó tevékenységekre volt szükségem és mindezek okán nagyon lelkesítő érzés volt, hogy megint engem tanítanak, én kapok valami nagyon hasznosat, fontosat és érdekeset.

Ugyanezt a lelkesültséget éreztem a Psalmus Egyesület tanfolyamán, ahol a zenetanári pálya iránt elkötelezett, tette kész, zenerajongó- és értő kollégákkal körülvéve ámultam a meghívott előadók felkészültségén, módszertani gazdagságán és nem utolsó sorban ügyszereteten, elhivatottságán. Szorgalmasan jegyzeteltem, hogy lehetőség szerint minden fontosat magammal vigyek. Már a hétfvéget követő első tanítási napon úgy éreztem, tele vagyok új ötletekkel és megint hosszú időre elegendő energiával.

K. Udvari Katalin visszatekintése a történeti előzményekre, az ének-zene tanítás és a kórus mozgalom kezdeteire, a békés-tarhosi évekre – személyes érintettség révén is – nagyon meghatározó volt számomra. Örömmel hallgattam Vekerdy Tamás gondolatmenetét a filmbejátszásban, mert nagyon szépen összegezte és szakmai érvekkel is alátámasztotta, amit mi is érzünk és tudunk a kodályi elgondolás fontosságáról, mégis megfogalmazni már nehezen tudjuk.

Mindszenty Zsuzsanna kiváló karvezető „kóruspróbája” és lelkesítő, sodró lendülete vérátömlesztésként hatott a gyerekkórusommal való foglalkozásokhoz, valamint új lendületet adott énekkari munkámhoz. Hasznos tanácsaival, a tanulást-tanítást megkönnyítő/elősegítő betanítási módszereinek átadásával, az analízis szemlélet hangsúlyozásával jócskán kimozdított a már-már rutinszerűvé vált megszokásaimból. Örülök, hogy felhívta a figyelmet Bárdos Lajos Életet az énekbe c. írására, mert ez arra emlékeztet bennünket,

hogy milyen nagy a felelősségünk akkor, ha tőlünk szerzi meg a gyermek az első benyomást, az első igazi zenei élményt. Ráadásul sokáig nem fogom elfelejteni azt a hangzásélményt, amit a tanfolyamon résztvevő kollégáimmal közösen megszólaltatott kórusművek okoztak nekünk. Nagyon szép volt...

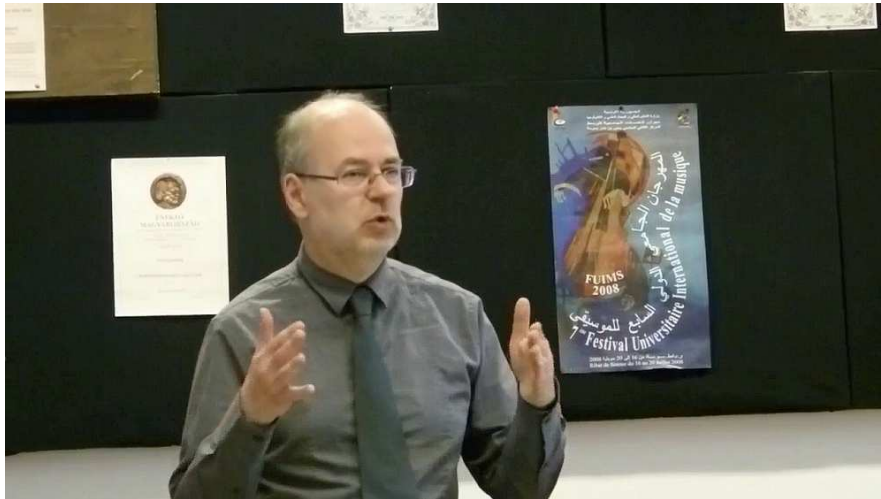

17 éve végeztem el a német nyelvtanári szakot, azóta az ének-zene mellett a nyelvet is tanítom. Izgatottan vártam *Stipkovits Fülöp* előadását, mert a zene nemzetközi nyelve (az olasz mellett) a német, és mindig is azt éreztem, nagy kincs birtokában van az a pedagógus, aki mindkettőt megismertetheti a gyerekekkel. Köszönöm, hogy felhívta a figyelmemet a *Kinder optimal fördern – mit Musik* című, zenei nevelésről szóló könyvekre,

amely az intelligencia, a közösségi viselkedés és az iskolai teljesítmény szemszögéből vizsgálja a zenei nevelés életminőséget javító, és nem utolsó sorban sok örömet és felszabadító élményt eredményező hatását. Az előadás hatására bátrabban és tudatosabban kapcsolom a két „tantárgyat” egymáshoz, mert hiszen egymást segítő, támogató, sokrétű tudást, ismereteket nyújtó területekről van szó.

Dr. Bodnár Gábor előadása hasonló megközelítésben, de az angol nyelv- és a zenetanítás összefonódásáról szólt. Érdekes volt az angliai college-ok kiváló kórusairól kialakult rögtönzött beszélgetés a csoport tagjai között. Rávilágított a hagyomány megingathatatlan erejére és ennek kapcsán arra, hogy mi, itt Magyarországon minden nappal távolodunk a Kodály által megálmodott zenei nevelési elvek és módszerek életben maradásától, amit veszni hagyunk. Kulcsfogalmak és fogódzók: a tradíció, az utánpótlás, a rendszeresség, a ráfordított idő, a társadalmi presztízs és elismertség. Ezeket volnánk hivatottak a történelmi korszakoktól és társadalmi változásoktól függetlenül tovább éltetni, hogy még nagyon sokáig fennmaradhassanak és evidenciává válhassanak.

Dr. Bodnár Gábor (PSALMUS HUMANUS Művészetpedagógiai Egyesület)

Élvezetes volt számomra – bár nem uralom az angol nyelvet – a dalszövegek fordításának kérdése. Nem szoktuk megkérdőjelezni, hogy vajon arról énekelünk-e, amiről eredetileg a szavak szólnak, pedig a stílushoz hű, korhű előadáshoz, a dallamívek megformálásához, a helyes zenei hangsúlyok megjelenítéséhez, a frazeáláshoz pedig fontos lenne. Erre is rávilágított az előadás. Tanulságos volt számomra, hogy mielőtt idegen nyelvű szerző dalát, művét tanítom majd, szánjak időt utána nézni, eredetileg miről is énekelünk.

Tóth Zsuzsanna színházpedagógus sok-sok ötletet adott ahhoz, hogyan lehet gyermek- vagy felnőtt csoportokat észrevétlenül együttműködésre és közös gondolkodásra bírni. A személyes- és szociális készségfejlesztés számtalan finom trükköt, módszert takart a foglalkozás során. Élvezetes, lendületes és informatív is volt, mert ismeretlen, vagy éppen már-már elfeledett versekkel találkoztunk, zenei előadást improvizáltunk, szerepjátékokat játszottunk és a manapság nagyon népszerű és sokak által igényelt pszicho-dráma- és drámapedagógia módszereivel a határainkat is feszegettük. Mégis amit ebből az előadásból lelkesen magammal hoztam az – érdekes módon – az, hogy a körben állva, vagy ülve eljátszott párbeszédes, koncentrációs feladatokat a német nyelvórán is eljátszhatom a gyerekekkel. Ugyanígy a kitalált szituációs játékokat is, amelyben a párbeszédéből kell felismerni, mi lehet a konfliktus tárgya. Ezt nagyon köszönöm.

A pályám elején volt alkalmam segítőként egy tanévet eltölteni egy budai - abban az időben kiegészítőnek nevezett - iskolában, amely ma Montágh Imre nevét viseli, és fejlesztő nevelés-oktatást végző iskola és készségfejlesztő speciális szakiskolaként működik. Sok mindent megtanultam és megtapasztaltam abban az iskolában, például azt, hogy a legkedvesebb és legeredményesebb elfoglaltsága az oda járó gyerekeknek az ének- és mozgás

óra, valamint a táncos foglalkozások és a színjátszó szakkör voltak. Beszélni nem mindig érthetően tudtak, de szavalni hibátlanul. Néhányan dadogtak, de folyékonyan énekeltek. *Kaibinger Pál* népzenei és pedagógusi tevékenysége és a munkájáról szóló előadása megkapóan érzékeny problémakezelésről és lényeglátásról tanúskodott: ha valahol, hát a tanulásban akadályozott gyerekek körében lehet a kodályi koncepció léleképítő hatása a leginkább kimutatható. Tanári pályám során jó húsz éven át rengeteg hátrányos helyzetű, tanulási zavarral küzdő gyerekkel volt dolgom. Nagyon sokat köszönhetek nekik, mert észrevétlenül rákényszerítettek a módszertani gazdagság kialakítására és arra az útra amit Kaibinger Pál szívvel-lélekkel jár végig. Az általa kifejlesztett szimbólumok használata, a kód-szisztéma kialakítása izgalmas kísérlet lehet talán számomra is az elkövetkező években. Előadásában kifejezetten izgalmas volt ismert zeneszerzőink családfájának bemutatása, a zenei gyökerek vizsgálata. A zenei tehetség öröklődésének modellezése teljesen ismeretlen terület volt számomra. Felkeltette az érdeklődésemet, biztos, hogy utánajárok a témának.

Fehér Anikó (Főszereplők | Kutatók éjszakája 2017)

Dr. Fehér Anikó érzelmeinkre ható előadása megint egy lépéssel közelebb vitt magyar népzeneink szeretetéhez. Újra rácsodálkoztam, hogy a népdalaink szöveg- és dallamvilága milyen maradéktalanul ki tud fejezni sorstragédiákat, élethelyzeteket, örömet, kétségbeesést és akár élet bölcseséggel átítatott fergeteges humort is. Egy kis népdalelemzésre is futotta az időből, ami nagyon jólesett nekem, mert felidézte Vikár László tanár úr népzene óráinak hangulatát. Az ének-zene óráimon én is törekszem – már a legkisebbeknél is – egy kis boncolgatásra, analizálásra. A népdalaink jellegzetességeit, tulajdonságait elemezgetve ennek fontosságáról most megerősítést is nyertem Fehér

Anikó előadásán. Ezután bátrabban fogom használni a „tonális válasz - reális válasz” kifejezéseket, az „alkalomhoz kötött – alkalomhoz nem kötött” besorolásokat, mert ezek mind közelebb visznek a megértéshez és a bevéséshez.

A Kokas-módszernek a nyolcvanas évek óta ismerője és csodálója vagyok, mégis talán ez volt az az előadás és gyakorlat, ahol nem tudtam maradéktalanul ellazulva követni *Reikort Ildikó* igazán kedvesen buzdító utasításait. A feloldódás nekem most nem ment. Feszengtem. Mindezzel együtt a kicsi tanítványaimat biztosan be tudom majd lelkesíteni egy ilyen, klasszikus zenére történő mozgásra és úgy hiszem, ki is fogom próbálni. Úgy érzem, ez a jó értelemben vett gátlástalanság nekik jobban megy, sőt, ők ezt nagyon szeretik.

Baráth Zoltán (PSALMUS HUMANUS Művészetpedagógiai Egyesület)

Baráth Zoltán előadása nagyon érdekes volt, bár az elektronikai és technikai bravúrokat nem érzem magamhoz közel állónak. Ugyanakkor elismerem mindezek létjogosultságát. Az élő test, az emberi hang, a tekintet, az érzelmi reakciók, a hangulati kifejezésmódok nevelési és oktatási eszközként való megtartása, megőrzése nagyon fontos célkitűzésünk, mert ennek jótékony hatását megtapasztaltuk és őszintén hiszünk benne. De el kell ismerem azt is, hogy muszáj befogadnunk a sokadik technikai forradalom kínálta színes és érdekes újdonságokat is, ha korszerű tudással akarjuk felvértezni magunkat.

Somody Beáta tanító, rajztanár, iparművész (www.psalmusarts.hu)

Somody Beáta pályautját nagyon rokonnak érzem a magaméval, ezért az ő személyisége és előadása erősen hatott rám. Nehéz sorsú gyerekek között tanulta meg és fejlesztette ki egyéninek és nagyon eredetinek mondható módszertani eszközeit, amit jelenleg az – úgymond - elit közegre kiválóan adoptál. A prezentációja bámulatos volt, a gyerekeinek munkájától le voltam nyűgözve. Még minket is rábírt, hogy zenei utasításokhoz montázst készítsünk és zeneműveket párosítsunk hozzá. Remélem, hogy lesz módom saját tanítványimmal is legalább egy tanórát egy ilyesféle tevékenységre fordítani, mert nagyon izgalmas és kreatív alkotások születnének bizonyosan.

Amit elvár és remél az a szülő, akinek nagyon fontos, hogy a gyermekével igazán jó ének tanár néni foglalkozzon, azt biztosan megkaphatja **Vass Veronikától**. Veronika egy csodálatos tárházát vonultatta fel azoknak a trükköknek, amikkel a kicsi gyerekeket rá lehet bírni az éneklés szeretetére, a tiszta intonációra, a koncentrációs készség erősítésére. Muzikalitása,

kedvessége, szakmai felkészültsége példa értékű, követendő. Kreatív és improvizációs feladatai a kicsik számára olyan magától értetődőnek tűntek, hogy elcsodálkoztam, én eddig ilyet miért nem csináltam a tanítványaimmal. Őt hallgatva és játékaiban aktív szerepet vállalva arra gondoltam, milyen jó, hogy a 6-8 éves korosztályt is éppen tanítom, mert azonnal ki is próbálhatom a tőle elrejtett technikákat.

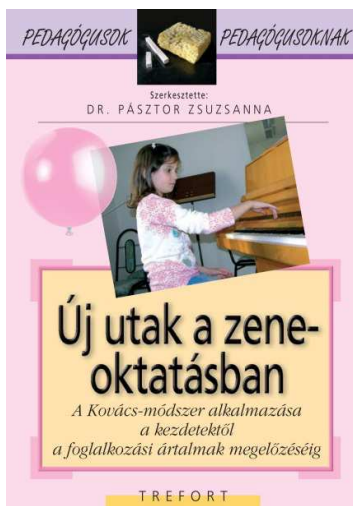
Vass Veronika gyerekekkel (Psalmus)

Tanításának sok szép és eredményes pillanatát dokumentálta prezentációjában. A tanítványai által készített filmből az derült ki számomra, hogy iskolájában a zene, a muzsikálás a mindennapok szerves része lett. Kedvet kaptam rábírni tanítványaimat egy – az iskolánk életéről szóló - hasonló kisfilm elkészítésére.

Kovács Henrik, a tanító ([Százhalombattai Hírtükör Online](#))

Kovács Henrik néptánc oktató, adjunktus a magyar tánc- és játékhagyomány népszerűsítésén és eredeti funkciójának újrafelfedezésén fáradozik, úgy érzem, nagy sikerrel és hatékonysággal. A népi játékok típusainak, felosztásának ismertetése rendet tett a fejekben. A típusok megismerése nekem abban segített, hogy egyértelművé tették a hozzájuk kapcsolódó mozgásos játékot is. A Kovács Henrik által kifejlesztett, földre szétszórta elhelyezett színes figurás LippoZoo-korongok kód-rendszerként adják az utasítást a tánclépések alkalmazásához. Ezt a nagyon kedves módszert biztosan ki fogom próbálni az alsós tanítványaim körében. Régóta szorgalmazom iskolánkban egy néptánc oktató bevonását a zenei nevelésbe. Most megbizonyosodtam személyesen is arról, hogyan fejleszti a mozgáskultúrát, a ritmusérzéket és a szociális képességeket.

Dr. Pásztor Zsuzsanna koronázta meg elhivatottságával, kedvességével, gondoskodó, odaadó személyiségével ezt a három, nagyon tartalmas és új erőt adó napot. Gazdag életútja, rengeteg tapasztalata, sok-sok munkája, szívós küzdelme - a test és lélek egészségben tartásáért - tárult elénk előadásában. A munkaképesség-gondozás kifejezésről nem is hallottam eddig, nemhogy tudatosan gyakoroltam volna magamon és tanítványaimon. Hálás vagyok neki, amiért tettekbe és szavakba öntötte ennek fontosságát. A teherbírás kérdésére, a korai elfáradás megjelenésére hajlamosak vagyunk legyinteni, mintha természetes velejárója lenne mindennapjainknak. Köszönettel tartozom Pásztor Zsuzsannának, amiért rávilágított arra, hogy ez ellen lehet, sőt kell tennünk. A pár perces mozgásos pihenőket már be is vettem a tanítás során a gyerekek – és - önző módon - jómagam legnagyobb örömeire és megelégedésére.

Szeretném megköszönni a Psalmus Humanus Egyesület programvezetőjének, K. Udvari Katalinnak, hogy a *Tehetséggondozás Kodály szellemében* elnevezésű tanfolyamot megszervezte és legfőképp, hogy ezen én részt vehettem, mert nagyon sokat kaptam, nagyon élvezetesnek és inspirálónak tartottam, és nagyon jó érzés volt újból, akár csak három napra, tudásra éhes, lelkes tanítványnak lenni.

Budapest, 2018. február 25.